

Gratia

Gratia nisi gratis est, non est gratia
«Om nåden inte är gratis, är det ingen nåd»
Augustinus

Kyrkblad – Evangelisk–lutherska bekännelsekyrkan
Kirkeblad – Den Evangelisk lutherske bekjennelseskirke

Nr 2 - 2019 årgang 23

GRATIA

ELBK är en kyrka med församlingar i Sverige och Norge. För oss är Bibeln Guds eget ord. ELBK är en evangelisk luthersk kyrka för att Bibeln är källan till tro, lära och bekännelse. ELBK har de lutherska bekännelseskriterierna som en god och nyttig sammanfattning av vad Bibeln lär.

<https://elbk-org.danaweb1.com>
post@elbk.org

Redaksjonssekretær:

Gunnar Hjorthaug,
gunnar.hjorthaug@icloud.com

Kirkestyret:

Asbjørn Hjorthaug, formann/
ordf.
Åke Malander.v.form.
Jan-Erik Andersson, kasserer/
kassör
Nils Svensson.
Kjell Rydh.v.sekr.
Kirkestyrets adr: Rugdeveien 3
N-1823 Knapstad.
Mob.tlf +4799218203

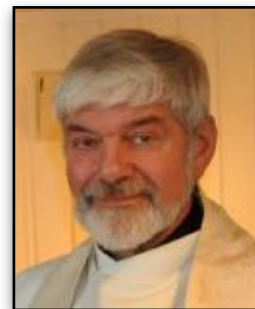
Kyrkans sv. bankgironr
5633-5136
Kirkens no.bankkontonr.
1135.10.53102

Menigheter/Församlingar:

S:t Matteus ev luth förs., Uppsala
S:t Johannes ev luth förs.,
Yxenhult
S:t Andreas ev.luth förs.,
Skellefteå
Kh Åke Malander,
ake.malander@telia.com

Den lutherske menighet,
Knapstad
Mprest Asbjørn Hjorthaug
asbj.hjorthaug@gmail.com

Levende steiner

Finnes det «levende steiner»? Du kjenner uttrykket «stein-død». En stein er alt annet enn levende. Peter bruker dette bildet: «*bli selv levende steiner som bygges opp til et åndelig hus*» 1. Pet. 2,5 «*Levende steiner*» finner vi ikke ute i naturen. Det er steiner som er formet slik at de kan brukes til å bygge et hus, et tempel, en mur osv. Stenhuggeren har meislet og formet steinen slik at de passer sammen i byggverket og gjort de «levende». Stein kan bli til de største katedraler og fineste slott bare de kommer under kyndige hender. Peter oppfordrer oss til å bli «*levende steiner som bygges opp til et åndelig hus!*». Vi er de levende steinene skapt av Mesteren selv og som bygges sammen til Guds kirke og menighet. Å være en kristen har en sosial side der vi er i et fellesskap med andre kristne. Slik bygges Guds rike. I dette fellesskap vil Jesus selv være tilstede etter sitt løfte. «*Før hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg midt iblant dem.*» Matt 18,20. I dette «*åndelige hus*», den kristne kirke, er det at nådemidlene forvaltes. Her forkynnes det levende ordet, og her forvaltes sakramentene slik at troen får liv og næring.

«*Kom til ham, den levende steinen, som ble vraket av mennesker, men er utvalgt og dyrebar for Gud*» 1. Pet. 2,4 Her bruker Peter bildet «*den levende steinen*» om Kristus. Denne steinen omtales i Jes 28,16: «*Se, jeg legger en grunnstein på Sion, en stein som er utprøvd, en kostbar hjørnestein, et sikkert fundament.*» I Sal 118,22 kan vi lese: «*Steinen som bygningsmennene vraket, er blitt hjørnestein.*» I talen Peter holder i Apgj. 4 siterer han dette etter å ha fortalt om Jesu korsfestelse og oppstandelse. Han fortsetter videre med å si: «*Det finnes ikke frelse i noen annen, for under himmelen er det ikke gitt menneskene noe annet navn som vi kan bli frelst ved.*» Det er ved Jesus som er veien, livet og sannheten at vi kan få troen og bli levende steiner. Vi er som døde steiner ute av stand til å gjøre noe som helst, jo vi kan gjøre en ting og det er motstand. En stein er tung og motstridig, men kan ikke av seg selv bli levende. Det er det bare Mesteren som kan. Han kan forme den og gjøre den levende så den passer inn i hans kirke og fellesskap. Det er her troens liv kan leves og bli bevart.

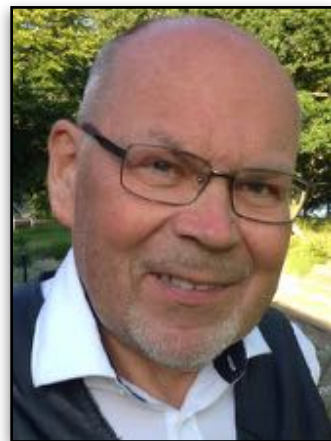
«*Bli et hellig presteskap og bær fram åndelige offer, som Gud tar imot med glede ved Jesus Kristus.*» Som en «levende stein» er du også del av «et hellig presteskap». Oppgaven er å bære åndelige offer for Gud. Det er to slags offer. Det ene er sonings-offeret som soning for synd. Jesus er det Guds lam som bar verdens synd og ofret seg selv for oss en gang for alle. Det andre er takke-offeret. Guds folk kommer sammen for Guds ansikt og møter han som vår frelser med takk og lovsang. Han gir oss sine gaver i ord og sakrament, vi svarer med takksigelse. I hverdagen fortsetter vi denne offertjenesten ved dele med vår neste og bringe kjærlighetens evangelium til de vi møter i ord og handling.

Da du ble et Guds barn ble du også en del av et fellesskap. Ved det kan du overleve som kristen i en verden som ikke kjenner evangeliet.

Asbjørn Hjorthaug

Kristus i Gamla testamentet

Den tidiga kyrkan

Säg mig, vem talar profeten om här? Om sig själv eller om någon annan? (Apg 8:34).

Trons väg

Nya testamentet tolkar inte Skriften på så sätt att det ställer fram trons folk i det Gamla testamentet som om de levde i en tid *före* Kristus. Nej, trons folk i står där tillsammans med Kristus. Kristus finns bland sitt folk redan före sin födelse i världen. När de troende i Israel litade på Guds nåd och lydde de befällningar som han givit, då vittnade de om trons väg, den väg som alla kristna skall löpa med blicken stadigt fäst vid Jesus:

I tro vägrade Mose som vuxen att bära titeln ”son till faraos dotter”. Han ville hellre fara illa tillsammans med Guds folk än ha en kortvarig glädje av synden. Han räknade Kristi smälek som större rikedom än Egyptens skatter, ty han hade blicken riktad mot den lön som väntade.

I tro lämnade han Egypten; han fruktade inte kungens vrede. Han härdade ut därför att han liksom såg den Osynlige.

I tro höll han påskhögtiden och lät bstryka dörrposterna med blod för att fördärvaren inte skulle röra Israels förstfödda.

I tro tågade folket genom Röda havet som på torra land, men när egypterna försökte dränktes de (Hebr 11:23–29).

Guds stadgar

Stefanus pekar i sitt tal inför Stora Rådet på vad som hände medan Mose tog emot Guds ord på Sinai – jo, folket vände Gud ryggen och tog sig för att dyrka en guldkalv. Detta var, säger han, i själva verket bara början på ett ständigt pågående avfall.

På vilket sätt hade folket inte aktat på undervisningen från Gud? Ja, utöver tillbedjan av avgudar – jämte utbredd sedes- och rättslöshet – så var det dåligt med insikten att det är Gud som verkar allt gott i människan, ty i sig själv har människan bara en ond böjelse (1 Mos 8:21).

Eftersom Herren i sin kärlek fäste sig vid fäderna, säger Mose, så valde han ut deras avkomlingar till att vara hans eget folk – ”så omskär nu era hjärtans förhud”, fortsätter han, ”och var inte längre så styvackade!” (5 Mos 10:16).

Omskärelsen är alltså något mer än det som sker på kroppen; det är – eller skall vara – ett tecken på att hjärtat är omskuret. Men någon ”hjärtats omskäreelse” kan människan inte själv åstadkomma, därför heter det: ”Herren, din Gud, skall omskära ditt och dina avkomlingars hjärtan, till att älska Herren, din Gud, av hela ditt hjärta och med hela din själ, så att du får leva” (5 Mos 30:6).

Av Galaterbrevet förstår vi att vissa judaiserande gruppers fortsatta ivrande för omskärelsen hotade själva den kristna gemenskapen. Mot sådant måste Paulus ingripa med skärpa. De kristna var ju i dopet födda på nytt och hade

därmed fått sitt sinne omskuret till att älska Herren Gud av allt hjärta. Någon ytterligare väg till frid med Gud behövdes inte.

Det fanns dock i den tidiga kyrkan också de som försökte ”kristna” Gamla testamentet i strid mot Guds uppenbarelse. I ett par skrifter från början av 100-talet e.Kr. – nämligen Barnabas’ brev och Brevet till Diognetus – hävdas att judarna i själva verket hade missuppfattat den ursprungliga *andliga* avsikten med omskärelsen och tempeltjänsten, ty dessa förordningar skulle bara tolkas som en påminnelse om vikten av ett rätt andligt förhållande till Gud. Den insiktsfulle Justinus Martyren (d.165) däremot förstod att Gamla förbundets förordningar ägde sin giltighet fram till Kristus och med honom tiden för en ny ordning, det vill säga det Nya förbund som Jeremia profeterat om.

Judarna i Berea

Jesaja kap. 49-57 handlar om befrielsen från synden genom Herrens tjänare Messias: ”Det är för lite för dig, då du är min tjänare, att endast upprätta Jakobs stammar och föra tillbaka de bevarade av Israel. Jag ska sätta dig till ett ljus för hednafolken, och du ska bli min frälsning till jordens ända” (49:6). Men detta kan inte ske utan att tjänaren Messias leder. Han säger själv: ”Jag höll fram min rygg åt dem som slog mig, och mina kinder åt dem som ryckte loss skägget. Jag dolde inte mitt ansikte för hän och

I tro slo Moses på klippen / Moses striking the rock -Pieter de Grebber 1630

spott” (50:6). Därpå målas tjänarens lidande för våra ögon:

Det var vår sjukdom han bar, och våra plågor dem bar han, men vi, vi höll honom för att vara drabbad, slagen av Gud och pinad. Han var genomborrad för vårt avfalls skull, han var slagen för våra synders skull. Straffet för vår frid låg på honom, och genom hans sår är det botat för oss. Vi gick alla vilse som får. Var och en gick sin egen väg.

Men Gud lät allas vår synd drabba honom” Jes 53:4-6).

Omedelbart efter skildringen av tjänarens död ser profeten frukterna av detta soningsoffer och utropar: Jubla, du ofruktsamma, du som aldrig fått barn, brist ut i jubel, du som aldrig haft födslovärkar, ty fler är den ensammas barn än den gifta kvinnans (54:1).

I synagogan i Tessalonika bevisade Paulus med hjälp av Skrifterna att Messias måste lida och uppstå från

de döda. Hans slutkläm var: “Och Messias – det är just denne Jesus som jag förkunnar för er” (Apg 17:3). Några kom till tro, men andra hetsade upp folket och stadens styresmän, så att Paulus och Silas snabbt måste ge sig av till Berea. Om judarna där heter det: ”De tog emot Ordet mycket välvilligt och forskade dagligen i skrifterna för att se om allt detta stämde” (Apg 17:11).

I Berea insåg man – för att tala med Luther – att Skrifterna visserligen innehåller lagar som bara gällde judarna, men där finns också löftena om den kommande Messias, löftena att Davids fallna hydda ska upprättas och våra synder kastas i havets djup. Sinnelaget hos dessa bibelläsare i Berea bör också vara vår ledstjärna när vi läser vår Bibel, nämligen att studera och rannsaka Gamla testamentet för att där se och möta Kristus.

Mats Eskhult

Kungar som ödmjukar sig (Ps. 138:4-6)

”HERRE, jordens alla kungar ska tacka dig när de hör din muns ord. De ska sjunga om HERRENS vägar, för HERRENS härlighet är stor. HERREN är upphöjd men ser till den ringe. Den högmodige känner Han fjärran ifrån” (Ps. 138:4-6).

Kung David ödmjukar sig

Ovanstående ord är formulerade av kung David. Han var en av jordens kungar som hade anledning att tacka Herren. Han var en stor syndare, både äktenskapsbrytare och mördare, men räddad från sina blodskulder (Ps. 51:16) genom reningen i Kristi blod kunde han av egen erfarenhet säga om Herren att Han är den som ”förlåter dig alla dina synder och botar alla dina sjukdomar, Han friköper ditt liv från graven och kröner dig med nåd och barmhärtighet” (Ps. 103:3-4). Om våra synders förlåtelse sade David: ”Så långt som öster är från väster, så långt avlägsnar Han våra synder från oss. Så som en far förbarmar sig över barnen, så förbarmar sig HERREN över dem som vördar Honom” (Ps. 103:12-13). David var alltså en av alla jordens konungar som blivit tvättad ren i Kristi blod, som blivit frälst av nåd allena för Jesu Kristi skull. Men levde inte David före Jesus? kanske du undrar. Visst levde han före Frälsarens människoblivande, men Guds Son är en evig person och David talar många gånger om Honom och om Hans kommande frälsningsverk. Herren är t.o.m. så detaljerad att Han låter David lägga dessa ord i den kommande Messias mun, över tusen år före korsdöden

på Golgata: ”De har genomborrat mina händer och fötter” (Ps. 22:17). David blev tillsammans med alla andra fromma i gamla förbundet frälsta genom tron på det återlösningsverk, som Jesus skulle komma att fullborda när tiden var inne.

Andra kungar ödmjukar sig

Under gamla förbundets tid var det bara Israel som var Guds folk. Tyvärr fanns det en hel del avfälliga kungar i Israel och Juda rike, men somliga var fromma, tex. Josia (2 Kung. 22:2). Men det fanns också åtminstone *en* hednisk regent som ödmjukade sig inför den sanne Guden, Israels Gud. Vi vet att drottningen av Saba greps av ryktet om Salomos vishet och färdades den långa vägen till Jerusalem för att undersöka om ryktet stämde (1 Kung 10:1). Salomos vishet var ett litet ljus, en svag återglans av det stora ljuset, Jesus Kristus, världens ljus, som skulle komma – men hon blev inte besviken. (Kanske även kung Nebukadnessar blev omvänd när han ödmjukade sig (Dan. 3:31-33). Men nu finns så mycket mer än Salomo. Det stora ljuset har kommit. Johannes säger i sitt evangelium inför Jesu födelse: ”Det sanna ljuset, som ger ljus åt alla människor, skulle nu komma in i världen” (Joh. 1:9). Med Jesus gick kung Davids ord i uppfyllelse:

”Herrens Ande har talat genom mig, Hans ord är på min tunga. Israels Gud har talat, Israels klippa har sagt till mig: Den som regerar över människor i rättfärdighet, den som regerar i vördnad för Gud, Han är som morgonens ljus när solen går upp, en morgon utan moln då jorden grönskar av solsken efter regn” (2 Sam 23:2-4).

Den fromme Simeon i templet sade att barnet som han hade i sin famn, Jesus, var ”ett ljus med uppenbarelse för hedningarna” (Luk. 2:32). Genom apostlarna och deras efterföljare, missionärer och präster, spreds ljuset över hela världen, och ”kungar förstummas, för de får se något som aldrig berättats för dem och förstå något de aldrig har hört” (Jes. 52:15), som Jesaja hade sagt skulle ske genom budskapet om Herrens lidande tjänare. Så blev också många hedniska konungar gripna av budskapet. Det berättas att drottning Viktoria av England sade till sin själasörjare att hon önskade att Jesus skulle komma tillbaka innan hon dog. ”Varför då?” undrade prästen. ”Jag skulle så gärna vilja lägga ned min krona för Hans fötter” hade hon svarat. Drottning Viktoria var regent över världens största imperium, men inför Herren var hon bara en ödmjuk syndare. Genom att vilja lägga ned kronan framför Jesu fötter, visade hon att all makt tillhör Honom. Alla kronor är Hans.

Bli också du en kung!

Många av jordens kungar har alltså fått nåden att bli ödmjuka inför Herren. Så har de fått ”sjunga om HERRENS vägar, för HERRENS härlighet är stor” (v 5). Må nu även

«Den triumferande David», maleri av Matteo Rosselli, 1620

du ödmjuka dig inför Herren och bekänna din synd. Om kung David, drottningen av Saba, drottning Viktoria och många andra kungar inte varit för fina och förnäma för att komma som syndare till Guds tron, må inte du i högmod vara för stolt och egenrättfärdig så att du stänger dig själv ute från Guds rike. Herren ser till den ringe (Ps. 138:6), ja ringa män har han upphöjt (Luk. 1:52). Kom därför till Jesus och be

om förlåtelse för alla dina synder, för överträdelserna mot Herrens bud – de må vara lika grova och blodröda som kung Davids äktenskapsbrott och mord – för högfärdssynd och allt annat ont. Jesus upprättar dig och ”kröner dig med nåd och barmhärtighet” (Ps. 103:4). Du blir då själv en kung, en medlem av det utvalda släktet, det konungliga prästerskapet, det heliga folket, Guds eget folk (1 Petr.

2:9), och får tillsammans med Jesus regera världen genom dina böner. Amen.

Lars Borgström

Enhet forut for kirkefelleskap

Påskeleir på Sunnerbogården 2019 Foto: GHj

11. Om kirken og kirkefelleskapet

Om kirken og kirkefelleskapet underviser vi i overensstemmelse med vår bekjennelse: "Like ens lærer de (våre kirker) at det alltid vil forbli én hellig kirke. Men kirken er forsamlingene av de hellige, der evangeliet blir lært rent og sakramentene forvaltet rett. Og til sann enhet i kirken er det nok å være enig om evangeliets lære og om forvaltningene av sakramentene. Men det er ikke nødvendig at det alle steder er ensartede menneskelige overleveringer eller skikker eller seremonier som er fastsatt av mennesker. Som Paulus sier: "Én tro, én dåp, én Gud og alles Far osv." (Den augsburgske bekjennelse art VII) ; jfr den tyske tekst: "Dann dies ist genug zu wahrer Einigkeit der christlichen Kirchen, dass, da einträchtiglich nach reinem Verstand das Evangelium gepredigt, und die Sakrament dem göttlichen Wort gemäss gereicht werden"). Således at "ingen kirke skal fordømme en annen fordi om den har færre eller flere ytre seremonier som ikke er påbudt av Gud, dersom de ellers er enig med hverandre om læren og alle dens artikler, likedan om den

rette bruk av de hellige artikler – slik det heter i det velkjente ord: "Dissonantia eunium non dissolvit consonantiam fidei". Uenighet om faste skal ikke oppløse enigheten i troen." (Konkordieformelen, Epitome, art X, 5). Således binder den lutherske bekjennelse kirkens nærvær og eksistens til kirkens kjennetegn, evangeliets lære og sakramentenes forvaltning. Den personlige tro lever av ordet og sakramentene. Og der disse er i kontinuerlig bruk (docetus, administrantur; Den augsburgske bekjennelse art VII), giver de en guddommelig visshet om, at kirken finnes der. Kirkefelleskap skal imidlertid ikke grunnes på individuelle menighetsmedlemmers trosbekjennelse, men på den lære, som menigheten faktisk forkynner og bekjenner. På dette grunnlag kan man utøve prekestols- og nattverdfelleskap mellom kirker og menigheter. Og dette betrakter vi som kirkefelleskap.

12. Om den lokale menighet

Vi tror, lærer og bekjenner, at det er Guds vilje, at det skal finnes menigheter, hvor Guds ord i enighet

forkynnes rent og klart, og sakramentene forvaltes i overensstemmelse med Kristi innstiftelse (Den augsburgske bekjennelse art VII), og hvor de troende får den sjelesorg, som de behøver (Matt 18,15-20). Gud har ikke overlatt dannelse og opprettholdelse av menigheter til menneskelig frihet, bedømmelse eller formålstjenlighet. Det er Guds vilje, at menigheter og kirker, som har samme tro og bekjennelse, utøver innbyrdes kirkefelleskap og samarbeider f.eks. i misjon og kjærlighetens tjeneste i forhold til de muligheter som er gitt (f.eks. Apgj 15,6; Fil 4,15-16; 2 Kor 8-9).

Partene bak dokumentet (mars 2005): Evangelisk-lutherska Bekännelsekyrkan (ELBK),

Lutherska Församlingen i Stockholmsområdet (LFS), Den evangelisk-lutherske Frikirke i Danmark (ELFK) og Finlands Konfessionella Lutherska Kyrka (Suomen Tunnustuksellinen Luterilainen Kirkko STLK).

Såkorn - en katekismeforklaring til Luthers Lille Katekisme

Hvem er en "kristen"?

Det fins ingen kvalifiserte kristne. Hva jeg er for Gud, det er jeg i kraft av dåpen til Jesu Kristi død og oppstandelse – **død fra synden og levende for Gud i Kristus Jesus.**

Rom 6:11b – Derfor skal også dere betrakte dere selv slik: Dere er døde fra synden og lever for Gud i Kristus Jesus. 2 Kor 5:15 – Han er død for alle, for at de som lever, ikke lenger skal leve for seg selv, men for ham som er død og oppstanden for dem. 1 Pet 2:24 – Han bar selv våre synder i sitt legeme opp på treet, for at vi skulle være døde fra syndene og leve for rettferdigheten.

Gal 2:20 – Det liv som jeg nå lever her på jorden, det lever jeg i troen på Guds Sønn som elsket meg og ga seg selv for meg. 3:26f – Dere er alle Guds barn ved troen på Kristus Jesus. Alle dere som er døpt til Kristus, har kledd dere i Kristus. Rom 8:16f – Ånden selv vitner med vår ånd at vi er Guds barn. Er vi nå barn, så er vi også arvinger, Guds arvinger og Kristi medarvinger....

Anm.: "Religiøs" kan hvem som helst være, og gudsforestillinger kan hvem som helst ha, og dertil kalle seg kristen. Andre anser seg selv som kristne fordi de er døpt til den kristne tro og står for visse grunnverdier, f. eks. nestekjærlighet. Andre kaller dem for kristne som går i kirken, på kristne møter eller tilhører et kristent miljø. Felles for slike svar er forestillingen om *kvalifiserte* kristne. Men går vi til Det nye testamentes skrifter, er bildet et annet.

Jesus kaller disiplene sine for *lys og salt i verden* (Mt 5). Lyset er hva det er, og saltet er hva det er. Hverken lyset eller saltet trenger å gjøre noe for å bli hva det er. Jesus priser disiplene salige. De er fattige i seg selv, men himmelriket er deres i kraft av Ham som kommer med himmelriket til dem. Det gjør han i kraft av sin persons hemmelighet – sann Gud og sant menneske. Disiplene søker Guds hellighet og barmhjertighet i Jesus Kristus, og hva han er, tilsier

han disiplene. Med ham til gave mangler de ingen ting.

Et annet eksempel: I brevet til «de hellige i Efesus, de troende i Kristus Jesus», sier apostelen i sak det samme (Ef 1:1). Ingen er kvalifisert til å være kristen. Kristne er vi i kraft av ham som vi stoler på – Kristus Jesus, og denne tilliten er gitt av nåde.

Denne kunnskap kommer til oss gjennom Jesu undervisning i Det gamle testamentes skrifter. Hva Jesus lærte om sin person og sitt verk, det har Gud stadfestet da han oppreiste Jesus fra de døde. *Kristentroens begrunnelse er unik og usammenlignbar.*

Gjennom Jesus Kristus lærer vi den eneste sanne Gud å kjenne som venn til venn – en venn å stole på i liv og død. Mt 16:21. Lk 24:26f, 44–48. 1 Kor 15:3. Joh 17:3.

Hverken fornekttere eller egendefinerte kristne tar seg selv på alvor i møtet med den hellige Gud. Lk 17:26–33, jf. Rom 8:5–9, Åp 3:1.

Tror du om deg selv at du er en kristen? - Ja, det tror jeg.

Hvorfor tror du det?

Guds ord sier så. Jeg er Guds kjære barn på grunn av Guds forsoning med verden i Kristi død, og den ble gitt meg til del i min dåp.

Mk 16:16 – Den som tror og blir døpt, skal bli frelst. Gal 3:26f – Alle er dere Guds barn ved troen i Kristus Jesus. Dere, så mange som er døpt til Kristus, er blitt ikledd Kristus. Kol 2:12 – Dere ble begravet med (Kristus) i dåpen. Dermed ble dere også oppreist med ham ved den tro som Gud virker, han som oppreiste ham fra de døde

Til bibelarbeid: Rom 6.

Anm.: **Selvbenevnelser.** Kristen-navnet, opprinnelig et *kallenavn* i Antiokia: Apg 11:26, jf. 26:28, Gal 1:22, 1 Pet 4:16.

Kirkens eldste *selvbenevnelser*. "De som tilhører Guds vei", Apg 9:2, 18:25 (opplært i Herrens vei), jf. v 26 (utlegge

Guds vei), 19:9, 22:4, 24:14, 22. Jf. Mt 22:16, Joh 14:6.

"Disiplene", Apg 6:1, 7, 9:19, osv.

"De hellige" (egtl. helgenene!): Rom 1:7, Heb 6:10, Åp 5:8, osv.

En "personlig" kristen.

Troen er alltid "personlig". Det er personer som tror og bekjenner. Vi *bærer* andres bekjennelse og *ser* livets vitnesbyrd. Men Gud er den som virker troen ved evangeliet, og den som ser i menneskets innerste (hjertet). Derfor bruker vi talemåter som "å komme til tro", "å bekjenne troen", "en troens bekjenner", "bli bevart i troen", osv. Slike talemåter viser til kristentroens opprinnelse eller kilde. Den er ikke menneskepåfunn, men Guds tro.

Åpenbaringsordets Gud er troens *subjekt*. Kristentroen kommer himmelsendt. Midlet til tro er "Kristi ord" og lære, den vi mottar gjennom apostelordets lære fra Ham (Joh 17:20, Rom 10:16f). Når Guds tro kommer til oss, kommer vi til tro ved å høre og ta vare på hans ord.

Det hele begynner med Guds «du». «*Tal, Herre, din tjener bærer*» (1 Sam 3:9). Gud oppretter et personforhold med sitt ord. Er jeg en kristen, må det være fordi Gud har kalt meg med evangeliet og opplyst meg med sine gaver (se LK, forkl. 3. trosart).

Kåre Svebak

Ett gammalt historiskt problem

Det är ett mycket gammalt ärende det handlar om, en händelse för ca tvåtusen år sedan i det gamla romarriket, under kejsar Tiberius dagar och det hela tilldrog sig i Jerusalem.

En predikant, Jesus från Nasaret, hade samlat lärjungar runt sig men även mött bittert motstånd. Det gick så långt att man mitt under en påskhögtid drog honom inför rätta och fick honom dömd till döden, till att korsfästas. Det hela skedde dock mycket på lösa grunder, ja hela rättsprocessen luktar justitiemord. När han var död kom en rik man vid namn Josef och fick tillstånd att ta ner honom från korset och svepte honom i enlighet med judisk begravningssed och lade honom i sin egen nya grav och förslöt graven med en stor tung sten. Han lades alltså i graven redan samma kväll. Några kvinnor som tänkt smörja honom hann inte ombesörja detta innan sabbaten gick in, men de såg var han lades.

Så långt är allt klart, men sedan börjar svårigheten. När helgen är över hörs ett rykte om att något märkligt ska ha inträffat: graven är tom, den döda kroppen är inte kvar, däremot finns en iakttagelse att liksvepningen låg kvar på sin plats. Vad ska vi tänka och tro om detta, vad har hänt?

Detta får väl då bli föremål för en historievetenskaplig utredning. Då måste vi först samla alla relevanta fakta. Vad vet vi? Korsfästelse som avrättningsmetod och judiska begravningsseder har vi god kunskap om. Men vilka vittnen finns? Vår enda primära källa är Nya testamentet, de fyra evangelierna.

En uppgift finns som kan ha stor betydelse. Motståndarna tycks ha tagit till sig en sak som lärjungarna inte verkar ha förstått och kunnat ta till sig, nämligen att han hade sagt att han inte bara skulle dö utan även att han på tredje dagen skulle uppstå igen. Därför hade de föranstaltat att graven skulle ställas under bevakning intill tredje dagen. Vaktstyrkan förväntades då på söndagen kunna avrapportera: ”Bevakning fullgjord enligt order. Graven intakt”. Men så blev det inte, istället fick de gå till översteprästerna och berätta ”allt som hade hänt”. Någoting hade således hänt och graven var tom. Detta kan vi nog fastslå som ett faktum. Och därom var heller inga delade meningar, men väl om orsaken.

Redan från början finns två versioner: Lärjungarnas och motståndarnas. Lärjungarnas version är enkel och ger en sammanhållen berättelse, men den kan svårligen godtas eftersom den innehåller ett övernaturligt inslag, en död människa som blir levande igen. Motståndarnas version kan inte heller godtas. Den har visserligen inget övernaturligt i sig men väl en hel del onaturligt. Hela vaktstyrkan skulle sova på sin post men ändå veta vad som skedde, och lärjungarna skulle ha kunnat vända bort stenen så ljudlöst att ingen vaknade av dunsen ock braket, och, högst egendomligt, varför lät man inte gripa lärjungarna och förhöra dem om den förmenta stölden? Den versionen visar så tydliga tecken på att vara i hast uppdyktad för att komma undan en besvärande situation.

Det har givetvis framförts andra teorier för att försöka förklara och förstå det som berättas. Alla har de

dock en halvt outtalad förutsättning: Inget äkta under har skett, därför att sådana inte kan ske. Ja då kommer man undan den sidan, men teorin måste ju även stämma överens med de rent inomvärldsliga detaljerna, och här brister det på än den ena än den andra punkten. Utrymmet medger här bara ett helt kort omnämnande av några olika teorier.

En teori går ut på att soldaterna lade Jesus som en avrättad förbrytare i en massgrav och att varken lärjungarna eller någon annan sedan inte visste var han fanns. Detta låter inte otroligt men bortser helt från uppgiften att Josef fick Pilatus tillstånd att ta hand om kroppen och att han sedan lade honom i sin egen privata grav.

En annan teori är att man tagit miste och gått till fel grav. Även här bortser man från det var en rik mans familjegrav, inte en enkel grav bland många andra och att kvinnorna såg när man lade honom där och alltså mycket väl visste var graven var. Dessutom skulle då soldaterna ha vaktat fel grav! Båda dessa teorier har något lätt absurt över sig och vinner inte tilltro.

En mycket spridd tanke är att det efterhand bildats legender omkring Jesu person och verksamhet, att berättelserna uppkommit långt efteråt. Tiden medger väl knappast något sådant. På bara några årtionden finns inte bara uppståndelsetron som ett faktum utan även runt om i världen (dvs i romarriket) församlingar uppbyggda kring tron på en korsfäst och uppstånden Herre och Frälsare. Detta gör att legendteorin, hur attraktiv den än må te sig, inte heller kan godtas. Den är för allmänt hållen och saknar påtagliga fakta till stöd.

Gemensamt för dessa tre teorier är att man avvisar talet om ”den tomma graven” och kommer med alternativa förklaringar.

Bland vissa kristna grupper, å andra sidan, har man menat att Jesu uppståndelse ska förstås som en andlig uppståndelse. Men texterna talar dock otvetydigt om en kroppslig uppståndelse; lärjungarna kunde ta på hans kropp och känna att han inte var en ande, och han åt tillsammans med dem. Man kan undra om det inte rent av finns lite av gnosticisms surdeg i dessa tankar och föreställningar.

En fascinerande teori är att kvinnornas upplevelser vid den tomma graven och lärjungarnas olika möten med ”den uppstånde Herren” skulle ha varit hallucinationer och således sakna bakomliggande verklighet. Här torde den medicinska sakkunskapen resa invändningar: hallucinationer fungerar inte så. Att dessutom så många personer (av så olika personlighet) vid så många olika tillfällen och i olika sammanhang skulle hallucinera samstämmigt, till ett enhetligt budskap, det faller på sin egen orimlighet. Inte heller hallucinationsteorin blir godtagen.

Så verkar vi vara tillbaka på ruta ett. Kanske måste vi till slut ändå godta lärjungarnas version. Den ger en naturlig och okonstlad beskrivning av skeendet och den saknar de blindskär som andra teorier strandar på. Men så var det då detta med att en död människa får liv igen? Ja, där står vi. Det finns till sist bara två möjligheter: det som hände i samband med Jesu död, begravning och uppståndelse har antingen en naturlig förklaring eller en övernaturlig. Om vi nu avvisar lärjungarnas version, så sker det därför att den innefattar ett övernaturligt skeende, inte p.g.a. brister i framställningen. Det sker utifrån en livsåskådningsmässigt betingad förutfattad mening. Nu undrar någon kanske: Kan vi då

*Ambrogio di Stefano Bergognone (ca. 1460-1523)
Christ Risen from the Tomb (c. 1490), National
Gallery of Art, Washington, DC*

verkligen bevisa uppståndelsens verklighet? Nej, det kan vi naturligtvis inte. När vi tror på

lärjungarnas version, ”på tredje dagen uppstånden igen ifrån de döda”, så är det inte därför att vi genom en noggrann genomgång och prövning av alla relevanta omständigheter kommit fram till att den rätta, den kloka och förnuftiga ståndpunkten är att tro på den tomma graven och uppståndelsen. Nej, det går inte till så.

Tron uppkommer inte på intellektuell väg, vi kan inte argumentera och bevisa fram tron. Den Helige Ande verkar genom evangelium, genom budskapet om den korsfäste och uppstånde Jesus Kristus att tron upptänds och börjar spira i en människas inre värld. Det effektiva sättet att argumentera för att Jesus verkligen har stått upp ur sin grav är att förkunna det däraktiga och anstötliga budskapet om korset och uppståndelsen, om syndernas förlåtelse av nåd allena. Våra ord, våra (skarp sinniga) resonemang biter inte, de kan på sin höjd åstadkomma en historisk förståndstro, men evangelium är en Guds kraft som förmår omvända människohjärtat från otro till tro.

Lärjungarna, dessa som först var så tröga till att tro, de gick på Jesu befallning ut världen med detta föraktade budskap. Kunde det väl bli mer än en dagslända? Jodå, ännu tvåtusen år efteråt bekänner man varje dag runtom i världen tron på Kristi uppståndelse. Och se, vore den inte en verklighet så hade det inte funnits någon kristen tro och någon kristen kyrka och ej heller någon syndernas förlåtelse. Men nu **är** Kristus uppstånden, nu har vi hopp, liv och salighet.

Åke Malander

PÅSKELEIR 2019 LFS - ELBK

18-21 april holdt Lutherska Församlingen i Stockholmsområdet og Evangelisk Lutherska Bekännelseskyrkan felles påskeleir på Sunnerbogården.

På programmet var bønnesamlinger, gudstjenester, bibeltimer og påskevandring med påskens tekster og tema. Medvirkende hovedtalere var kirkenes prester:

Ingemar Andersson, Lars Borgström og Asbjørn Hjorthaug.

Vi ble velsignet med vakkert vårvær og rikelig anledning til å høre og samtale om evangeliet og i fellesskap feire påskehøytid.

Gunnar Hjorthaug

FAMILJELÄGER 2019 - ELBK

Den evangelisk lutherske bekjennelseskirke
Evangelisk-lutherska bekännelsekyrkan
FAMILJELÄGER OCH ÅRSKONFERENS 25 - 28 juli 2019 på Sunnerbogården

Kristus vår konung, profet och överstepräst.

Torsdag 25 juli

16.30 Inkvartering

17.00 Kvällsmat

19.00 Aftongudstjänst.

«Et kongelig presteskap og et hellig folk.» 1. Pet 2,9 Asbjørn Hjorthaug

20.30 Kvällskaffe

Fredag 26 juli

08.00 Frukost - 09.00 Morgonbön, Psalt 23- 24. Nils Svensson

09.30 Konferensförhandlingar. Inledning av ordf. Asbjørn Hjorthaug

12.00 Lunch

13.00 «Kristus – konung og profet» Joh 18:36-37 Åke Malander

14.30 Eftermiddagskaffe

15.30 "Kristus i Gamla testamentet", 1 Mats Eskhult

17.00 Kvällsmat

18.00 Aftongudstjänst. «Sök först Guds rike och hans rättfärdighet.» Matt 6,33

Ingemar Andersson

20.00 Kvällsfika/Aftonbön - Åke Malander

Lördag 27 juli

08.00 Frukost - 09.30 Morgonbön Hebr 4:14-5:14, Jan-Eric Andersson

10.00 «Kristus - vår yppersteprest.» Hebr 9,11 Asbjørn Hjorthaug

11.00 "Kristus i Gamla testamentet", 2 Mats Eskhult

12.00 Lunch - 14.30 Eftermiddagskaffe

15.30 Vårt nordiska kyrkolandskap. Bengt Bingersson informerar om Missionsprovinsen.

17.00 Kvällsmat

18.00 Familiegudstjänst. «Kristus är världens ljus.» Joh 8:12 Asbjørn Hjorthaug

19.30 Kvällsbön – Asbjørn Hjorthaug

20.00 Korvgrillning ute om vädret är bra

Söndag 28 juli

08.00 Frukost

10.00 Högmässa. Det nya livet, Rom 6:1-10. Åke Malander, Asbjørn Hjorthaug

Avslutning - 12.00 Lunch

Sunnerbogården, Ryd 34013 Hamneda. www.sunnerbogarden.se.

Se fullständig annons i elbk.org.

Anmäl er före 10 juli til: hans-s@tele2.se